



Westelijke uitbreiding zandwinning Amerika

Landschapsversterking door herinrichting

Juli 2020

K³DELTA

Verbinden en versterken

Sinds het begin van de jaren '80 winnen wij (voorheen Delgromij) in Amerika zand. Het zand wordt in de regio gebruikt voor de aanleg van wegen, het bouwrijp maken van bouwlocaties, de bouw van woningen en de vulling van paardenbakken. Ook in de toekomst zal deze vraag naar ophoogzand blijven bestaan. Daarom onderzoeken we de mogelijkheden om de huidige zandwinning uit te breiden, en daarbij tegelijkertijd het gebied onder andere natuurlijk te ontwikkelen om te komen tot een eindoplevering.

Wij zijn aan het onderzoeken hoe we met een uitbreiding van de zandwinning het gebied tegelijkertijd kunnen versterken door het te verbinden met de omringende landschappen in de omgeving. Want voor de grondstoffen die de natuur ons geeft, geven we graag iets terug.

Graag zouden we met een uitbreiding van de zandwinning de natuur in het gebied ontwikkelen en maatschappelijke meerwaarde realiseren. Waarbij we in harmonie met bestaande en moderne landbouw een mooi toekomstperspectief bieden. We willen het gebied in de omgeving verankeren, waarbij natuur, extensieve recreatie (wandelen, mountainbiken, vogels kijken, etc.) en wellicht duurzame energie een plek kunnen krijgen. Wij nemen u in deze brochure mee in ons idee voor de huidige winning én een uitbreiding in westelijke richting. Voel u uitgenodigd om ook uw inbreng te geven.

Heeft u naar aanleiding van het plan dat we in deze brochure presenteren vragen en/of suggesties, dan gaan wij uiteraard graag met u in gesprek. U vindt onze contactgegevens achterin deze brochure.



Verleden en heden

De zandwinplas Amerika ligt tussen het dorp Een en de buurtschappen Een-West en Zevenhuizen, in de gemeente Noordenveld. Precies op de provinciegrens met Groningen, maar geheel gelegen in Drenthe. Al decennia lang is het een aangewezen Regionale Ophoogzandwinning die voorziet in de regionale behoefte aan ophoogzand.

Historie

Van oudsher bestaat dit gebied uit gras- en akkerland, met bijbehorend (intensief) agrarisch gebruik, afgewisseld

de provincie. Daarbij heeft de provincie een sterke voorkeur voor een uitbreiding van een bestaande zandwinning in plaats van een nieuwe zandwinning.

Kenmerken van het gebied

De bestaande zandwinplas en het beoogde herinrichtingsgebied, waaronder de uitbreidingslocatie, liggen op de overgangszone van de lager gelegen (voormalige) veenkoloniën in het westen naar het hoger gelegen esdorpenlandschap in het oosten. Op grotere schaal vormt het esdorpenlandschap een landschappelijk systeem waarin oude veldontginningen met essen, de beekdalen (Aa of Groote Diep) en de jonge veldontginningen onderling samenhangende deelgebieden vormen.

Het gebied kenmerkt zich door beplanting langs de perceelsranden en wegen. De landbouw is een belangrijke pijler van de plattelandseconomie met aan de oostzijde van de huidige winning ook recreatieve functies (Ronostrand en Buitengoed Drentse Vennen). Tegelijkertijd biedt het gebied - mede door het groene karakter met haar natuurlijke, cultuurhistorische en landschappelijke diversiteit - uitstekende potenties voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en activiteiten in de sfeer van gezondheid, ontspanning en vrije tijd (Omgevingsvisie Noordenveld 2030).

met kleinere bosgebiedjes, vennetjes en heideterreintjes. Sinds de jaren '80 wordt er in het gebied zand gewonnen en is een waterplas in het gebied ontstaan met aan de zuid- en oostzijde fraaie oevers.

Plas Amerika anno nu

De zandwinning in Amerika is een zogenaamde 'centrale zandwinning'. In de Omgevingsvisie Drenthe 2018 is vastgelegd zandwinningen te concentreren in een beperkt aantal 'centrale winplaatsen' over



Achter de houtwal is de beoogde uitbreidingslocatie zichtbaar

Het initiatief



De afgelopen tijd hebben wij nagedacht over het uitbreiden van de zandwinning in westelijke richting. Daarbij hebben we mogelijkheden in kaart gebracht om dit gebied met de omliggende landschappen te verbinden en zo in de omgeving te kunnen verankeren. Natuur, extensieve recreatie en wellicht duurzame energie kunnen daarin een plek krijgen.

Gezamenlijk met de huidige eigenaren, de agrariërs, denken wij een goede toekomstige invulling van het gebied te kunnen ontwikkelen en daarbij te komen

Huidige zandwinning

Voor de herinrichting kijken we ook nadrukkelijk naar de bestaande zandwinplas, die op basis van



De beoogde uitbreidingslocatie



De huidige zandwinning

tot mooie en nieuwe functies, in balans met bestaande functies. Daarover hebben wij met de huidige eigenaren gesprekken gevoerd, met Natuurmonumenten en met alle betrokken overheden (gemeente, waterschap, omgevingsdienst en provincie).

Beoogde uitbreidingslocatie

De beoogde uitbreidingslocatie en de huidige zandwinplas liggen tegen de provinciale grens van Groningen en Drenthe aan. Voor de uitbreidingslocatie onderzoeken we ook de mogelijkheden om duurzame energie initiatieven in te passen en samen met de huidige zandwinplas landschappelijk te verbinden.

het ontgrondingsbeleid als een efficiënte zandwinning vergund is geraakt. Hierdoor heeft de bestaande winning als zogenaamde 'centrale winning' een grootschalige blokvorm gekregen. We onderzoeken hoe deze huidige zandwinplas, samen met de uitbreidingslocatie, met meerwaarde voor de omgeving in het landschap kan worden ingepast; meerwaarde op het gebied van natuur, extensieve recreatie, klimaatadaptatie en duurzame energie staat daarbij centraal. Alles in harmonie met de bestaande omliggende agrarische functies en bewoning.

Doelstellingen

Rietmoeras en struwelen zoals we dat graag willen realiseren

Het hoofddoel van het plan is om, naast het continueren van de zandwinning, de twee landschapstypen die samenkomen in het plangebied met elkaar te verbinden. Daarnaast willen we met het plan een bijdrage leveren aan mogelijkheden voor extensieve recreatie, klimaatadaptatie en duurzame energieën tot een goede inpassing komen van het gebied dat wij uiteindelijk opleveren.

Continueren van de zandwinning

De verwachting is dat de komende jaren de vraag naar ophoogzand alleen maar groter wordt. Deze behoefte aan grondstoffen willen wij faciliteren met de winning van zand waarbij we tegelijkertijd waarde toevoegen aan het gebied en nieuwe gebruiksfuncties ontwikkelen.

Verbinden en versterken van landschappen

Door de karakteristieken van het open veenkoloniëgebied en het besloten esdorpenlandschap met elkaar te verweven en versterken, willen we het projectgebied optimaal verankeren in de omgeving.

Aan de zuidzijde wordt in aansluiting op het natuurgebied van Natuurmonumenten veel extra natuur gerealiseerd. Hiermee wordt de ecologische verbingszone richting het Natura 2000 gebied de Bakkeveense Duinen versterkt.

Bijdragen aan klimaatadaptatie

Langs de beoogde uitbreidingslocatie en de huidige zandwinplas ligt een watergang. Langs de westkant van de huidige winning loopt een belangrijke watergang voor het regionale watersysteem. Bij een eventuele uitbreiding van de zandwinning moet deze watergang worden omgelegd en zal dan samenvallen met een watergang (ook wel bekend als De Gruppel) die tevens de provinciale grens vormt. De omlegging biedt kansen om eventuele knelpunten

in de waterafvoer op te lossen en extra waterberging te realiseren in het profiel van de nieuwe watergang.

Vanuit oplossingen tegen droogte willen we ook onderzoeken of er mogelijkheden zijn om regenwater uit het gebied (via De Gruppel) op te vangen in de zandwinplas. De zandwinplas zou dan een functie als watervoorraad kunnen vervullen voor de omgeving. In de steeds vaker voorkomende droge perioden kunnen omliggende agrariërs hiervan profiteren. Hier is echter wel verder onderzoek voor nodig.

Extensieve recreatie

Ten noordoosten van de huidige zandwinning Amerika ligt het Ronostrand, een plek waar gezwommen kan worden. De zandwinplas zelf is niet toegankelijk voor zwemrecreatie of watersport. Dat zal zo blijven. Wel is het gebied geschikt voor extensievere vormen van recreatie zoals wandelen, mountainbiken en vogels kijken. Met het uitbreidingsplan willen we de toegankelijkheid en daarmee de mogelijkheden voor deze vormen van recreatie versterken. Een goede spreiding van de recreatiemogelijkheden, ook met de omliggende gebieden, is daarbij van belang.

Duurzame energie

De plas heeft potentie voor drijvende zonnepanelen die landschappelijk verantwoord ingepast kan worden, onder andere door drijvende rietkragen. Daarmee realiseren we dubbel ruimtegebruik zonder afbreuk te doen aan natuur- of landbouwgrond.



Inrichtingsvoorstel



In het gebied willen we een overgangszone tussen het veenkoloniëgebied en het besloten esdorpenlandschap creëren, waarbij ook duurzame energie en extensieve recreatie een plek kunnen krijgen. Mede op basis van de gesprekken met betrokken agrariërs, overheden en belangenorganisaties hebben we een aantal mogelijke uitwerkingsrichtingen en een voorkeursvariant opgesteld, die we verder gaan onderzoeken.



1 Klimaatbos ingepast in het landschap

2 Bos- en struweelzones, laagten en poelen

Overgang tussen open en gesloten gebied en kweekvijver voor insecten en amfibieën.

3 Vochtige tot droge heide

Heiden, struwelen, grasvegetaties, veenmosplekken, kleine stilstaande watertjes en open zandige plekken

4 Natuurvriendelijke, zandige oevers

Voor unieke planten en dieren.

5 Vooroevers met moeras en riet

Geschikt voor waterplanten, rietmoeras en moerasvogels.

6 Steilranden

Verhoging van een tot twee meter; een goede nestelplek voor oeverzwaluwen.

7 Trekpunt

8 Watergangen

Deze houden we waar mogelijk in stand. 'De Gruppel' maken we natuurlijker door flauwe taluds.

9 Wandel- en struinpaden (gele lijnen)

Hier maken we het gebied toegankelijk door wandel- en struinpaden aan te sluiten op bestaande routes.

10 Belevingspunt met vogelkijkscherm

Om in alle rust vogels te bekijken.

11 Tiny Houses (Cabiner) (optioneel)

Op de eilandjes is plek voor kleine (recreatie)woningen. Duurzaam met comfort, zonder de natuur te belasten.

12 Drijvende zonnepanelen (optioneel)

Houden het land vrij voor onder meer natuur en landbouw. Drijvende rietkragen onttrekken de panelen aan het zicht.

13 Natuurgebied

Bouwgrondstoffen als drager

Al sinds begin jaren '80 bedient K3 (voorheen Delgromij) in het noorden van het land rondom Roden, Leek, Zevenhuizen, Haulerwijk en Norg de regionale ophoogzandmarkt in een straal van circa 60 km rondom de winning.

Ophoogzand

Zand is een essentiële bouwgrondstof. Het zand dat in plas Amerika wordt gewonnen, wordt ophoogzand of funderingszand genoemd. Het zand vormt een stabiele basis voor de wegen- en huizenbouw en wordt ook gebruikt bij de aanleg van sportparken en paardenbakken.

Ruimte voor ontwikkeling

De komende jaren lijkt er in de omgeving een schaarste aan vergunde bouwgrondstoffen te gaan ontstaan. Een van de redenen waarom wij kijken naar een mogelijke uitbreiding van de zandwinning.

Grondstofwinning is daarbij de motor die de herinrichting en natuurontwikkeling mogelijk maakt. Bovendien is het een erg mooi instrument om op agrarische grond te komen tot verlaging van de stikstofuitstoot, omdat op deze manier landbouwgrond door herinrichting wordt omgezet naar natuur, oevers en water. Want we winnen niet alleen zand omdat de bouwsector het hard nodig heeft. Het geeft ook letterlijk ruimte om onze leefomgeving opnieuw in te richten en te verbeteren. Waarbij we altijd kijken naar het ideale evenwicht tussen ecologische en maatschappelijke belangen. En zo hoort het wat ons betreft. Ook kijken we waar mogelijk naar hoe de winning en levering van zand kan plaatsvinden met streekelijke en zo mogelijk zelf opgewekte groene stroom.



Richting een duurzame toekomst

We staan met z'n allen voor grote uitdagingen: klimaatverandering, energietransitie en de druk op de natuur en biodiversiteit, om er maar een paar te noemen. Het is een uitdaging om tegen deze achtergrond te werken aan fraaie landschappen met verschillende functies; om samen te werken aan het landschap van morgen.

Het landschap van morgen

Voor de inrichting van de (heringerichte) plas kijken we hoe wij daar een duurzame bijdrage aan kunnen leveren. Tijdens de werkzaamheden, maar ook voor lang na de oplevering. We noemden eerder in de brochure al de mogelijkheid om te onderzoeken of het zinvol is om eventueel overtollig water op te vangen in de plas. Water dat in droge periodes door de boeren in de omgeving gebruikt zou kunnen worden; een antwoord op de steeds langer wordende droge periodes. Ook worden natuurlijke oevers en zones aangelegd waar waar natuurwaarden en biodiversiteit fors zullen toenemen. Daarnaast zou in het kader van de energietransitie en verduurzaming, energie ter plaatse opgewekt kunnen worden. Op een landschappelijk ingepaste wijze die zo mogelijk de functies van het gebied zelfs verstrekt.

Drijvende zonnepanelen

We zien goede mogelijkheden voor drijvende zonnepanelen, waarmee we een deel van de ruimte op het water dubbel kunnen gebruiken maar het landschap ook kunnen versterken. Want we halen zo niet alleen energie ván het water, we kunnen ook de biodiversiteit en ecologie op en onder water versterken. Door drijvende groene structuren aan te brengen onder en rondom het zonnepanelenveld kunnen we de flora en fauna versterken. Extra voordeel is dat de zo gewenste duurzame

energie niet vanaf schaarse landbouwgrond hoeft te komen. Daarbij wordt onderzocht of de zandzuiger die in Amerika het zand uit de plas zuigt, verder geëlektrificeerd



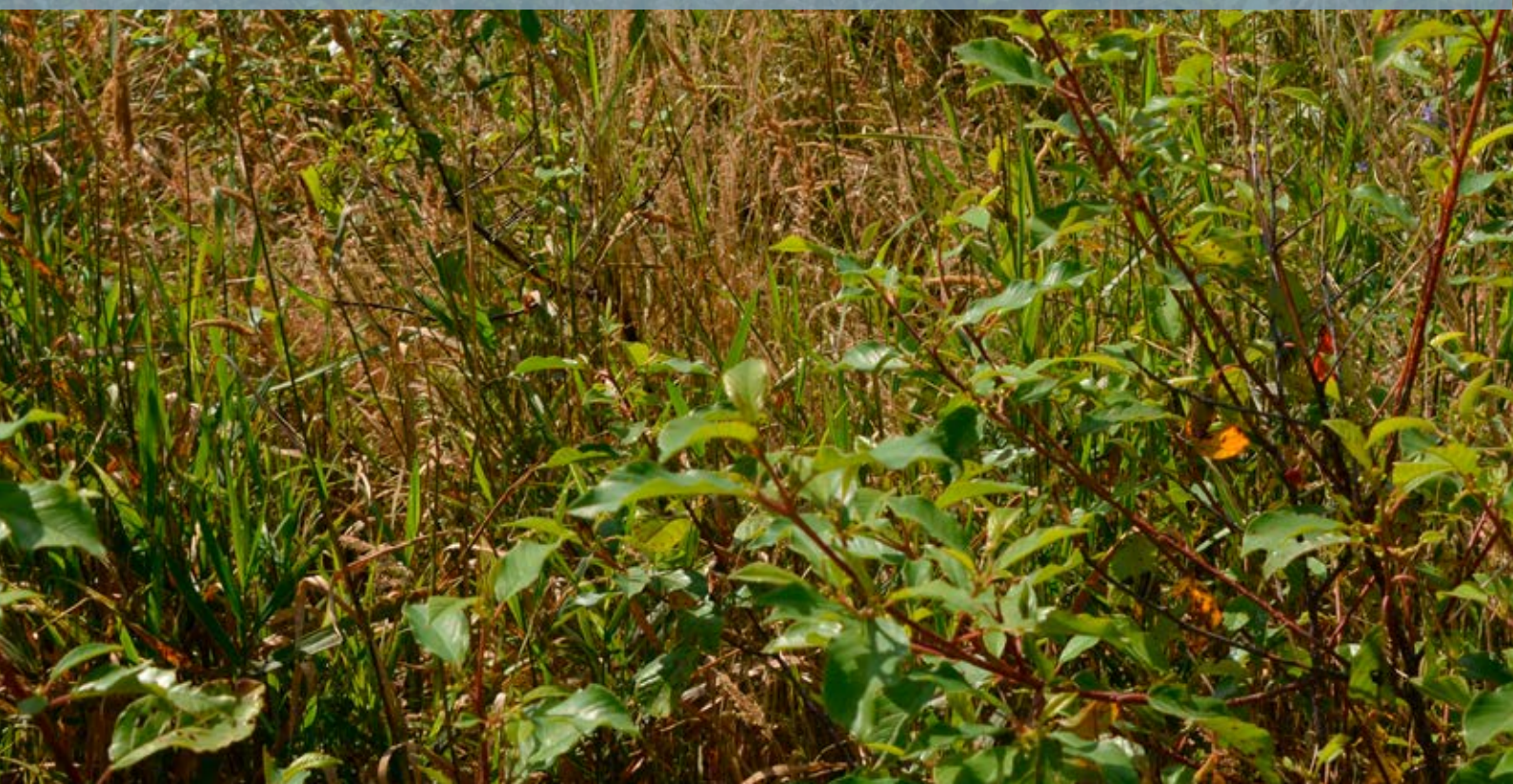
kan worden. De zandzuiger zou dan -zo mogelijk- kunnen worden aangedreven met energie afkomstig van de drijvende zonnepanelen. Een stap in ons doel om als bedrijf uiteindelijk CO₂-neutraal te werken.

Samen de vruchten plukken

De zonnepanelen gaan veel meer energie opwekken dan nodig is voor het werk in het gebied. De extra stroom willen we inzetten voor het eigen werk én de omgeving. De aankomende periode doen we onderzoek naar de mogelijkheden van duurzame energie op plas Amerika en de interesse van de omgeving. We houden u op de hoogte!



Planning en afstemming



Het plan zoals beschreven in deze brochure bevindt zich nog in de ontwikkelfase van de planvorming. Op het plan zoals in deze brochure beschreven, vragen wij daarom juist uw reactie. Wij nodigen u van harte uit om mee te denken over de uitwerkingsrichtingen.



Het herinrichtings- en uitbreidingsplan willen wij de komende tijd verder vormgeven. De afgelopen tijd is daarvoor ook gewerkt aan de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD), ook wel het startdocument genoemd. In de NRD staan de hoofdlijnen (de kaders) van het plan zoals de achtergrond, het doel en het uit te voeren onderzoek dat moet leiden tot een keuze voor een voorkeursontwerp.

Daarnaast verwerken wij uiteraard ook de nadere input die wij op de plannen krijgen vanuit de omgeving. Ook doen wij alle benodigde (technische) onderzoeken voor het zogenaamde milieueffectrapport. Dit milieu effect rapport gaat dienen als basis voor het bestemmingsplan en voor de vergunningsaanvragen.

Planning

De indicatieve planning ziet er als volgt uit:

- 1^e en 2^e kwartaal 2020 - Idee en visievorming uitbreiding en afspraken met grondeigenaren;
- 2^e en 3^e kwartaal 2020 - Bepaling reikwijdte en detailniveau, varianten en verdere planuitwerking, onderzoek en ideeën ophalen in de omgeving
- 2^e, 3^e en 4^e kwartaal 2020 - Omgevingsconsultatie en vooroverleg met overheden (conceptaanvragen)
- Eind 2020 - Formeel indienen MER en vergunningsaanvragen en terugkoppeling naar de omgeving
- Halverwege 2021 - Publicatie ontwerpbeschikkingen en terugkoppeling naar de omgeving
- Eind 2021 - Publicatie definitieve vergunningen en terugkoppeling naar de omgeving
- Begin 2022 - Start uitvoering en informeren van de omgeving



Laat van u horen!

Graag horen wij uw ideeën voor het plan.
U kunt daarvoor contact opnemen met
Iwan Reerink of Jildert Hijlkema.

Heeft u verder nog vragen of opmerkingen
naar aanleiding van deze brochure? Wij
staan u vanzelfsprekend graag te woord.



Iwan Reerink
Projectleider K3
024 348 88 54
i.reerink@k3.nl



Jildert Hijlkema
Projectmedewerker K3
024 348 88 52
j.hijlkema@k3.nl



Wanraaij 2
6673 DN Andelst
Postbus 200
6660 AE Elst (Gld)
T 024 348 88 00
info@k3delta.nl
www.k3delta.nl